

◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrud Undset, Lars Eskeland.
ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 4 - OSLO - TELEFON 23743

INNHold: Hvad er fattigdom og hvem er fattig. — Advents-salme. — Godt ord igjen! — Kirken og politikk. — Da Vår Herre var i besøk på Solbakken. — Sang. — En liten samtale med fru Inga Lærum Liebich. — Oprop. — Bokanmeldelser. — Takk. — Herhjemme.

RETT + OG + SANNHET

Hvad er fattigdom og hvem er fattig.

Man treffer ofte den ytterste fattigdom. Især i utkanten av store byer, i industristrøk. Men likeså ofte kan man møte en inngrodd avsky for selve uttrykket og begrepet fattig og fattigdom. Selve tilstanden er åpenbar, det å være fattig er den lodd som livet gir til hundre tusener av sjeler. Hård og grinende fattigdom i et evig utilfredsstillet jag etter eksistensmuligheter. Dag etter dag, årene igjennem, den samme grå gledesløse jakt etter mat, klær, sko og penger. Ofte uten håp, oftere fylt av hat.

I de moderne samfund i europeiske stater er omsorgen for de fattige overtatt av det offentlige forsorgsvesen, hvis offentlige eller halvoffentlige vesener er innstillet på av offentlige midler å lindre den tilstedeværende nød og trang. D. v. s. at den verdslige stat har overført den kristelige tanke og gjerning — å lindre de fattiges nød — til beskatningen. Dette blir således ikke en velgjørenhet, som henter sine impulser fra overnaturlige kilder, men den har allikevel sin rot i den tro som forkynnes av Kristi kirke. Denne kirkes liv og tro har i århundrenes løp så å si kristianisert en stat, som senere ofte forneker kirkens tro og liv.

I en moderne stat er det ofte så vanskelig å forsvare de kristelige trossannheter mot den storm som periodevis blir reist enten av politiske diktatorer, partier eller selskaper. Og man skal snart bli opmerksom på at det er ikke nok å skrive og tale — der må også handles. Og gudskjelov — det har alltid vært menn med mot, handlekraft og hjertelag — som har kunnet og villet handle, ja har innviet sitt liv i barmhjertighetens tjeneste, har stiftet foreninger, ordenssamfund og selskaper i velgjørenhetens tjeneste.

Det å tro og øve gode gjerninger som de første kristne overstiger ingens krefter. Selve det å tro er en gave fra Gud. Ser vi oss omkring vil vi som de første kristne se oss omgitt av en korrumpert civilisasjon — i et helt verdslig samfund som synes sammenbruddet nær. Den romerske stat av hedninger gav massen

«cirkus og brød». Det delvis avkristnede samfund vi lever i er innstillet på det samme. Forskjellen er av fiktiv natur — navnet fattigvesen og velgjørenhet er erstattet med uttrykk og innretninger som forsorgsvesen og forsorg. Det er som i den hedenske tid et embedsverk, uten indre innhold, som nu er trådt i stedet for kirkens og de kristnes på kristelige idealer grunnlagte gode gjerninger i barmhjertig medfølelse med dem som trenger omsorg og hjelp.

Heri ligger en fare for den kristne praksis.

Man kan bli tilbøielig til bare å ofre så meget som fariseeren i templet og man mister sporen til å gjøre vel mot sin næste.

Jorden er blitt så kald og hatefull. Menneskene krever alt og ofrer minst mulig. «Ikke du, bare jeg» roper det opvåkne trellesinn, som vil herske ved vold og dekreter.

Vår kristne plikt og skyldighet er det derfor å bære ild og låne varme til menneskehetens sluknende livsgnist. Styrken av vår tro, gudskraften i vårt liv må bære frukt og blusse op i en hjertenes luende brand som en trøst for Jesu eget elskende hjerte.

Kirkens karitas i sine medlemmer, vidtskuende og oppfinnsom på alle områder, har alltid med offervillige og fulle hender og glødende hjerter kommet tidenes nød og menneskelige behov imøte.

Ikke bare øieblikkets nød, nei, dens oppgave har ofte vært å belyse fremtidens veier, å forebygge og hindre nød og elendighet for kommende generasjoner.

Men det skjer kun med kristendommen som grunnvoll og etter de grunnlinjer som Guds forsyn har trukket i naturlov og Guds bud.

«De fattige vil dere alltid ha hos Eder,» sa Jesus. Men Jesus har vi ikke alltid iblandt oss. Vi får da gjøre som Han og som de første kristne. Vi må i ubrødelig troskap holde oss til Mesterens egen guddommelige lov, hvis skjønneste uttrykk finnes i Berg-prekenen — i en sum den sociale kjærlighet.

Kunde vi kristne gjøre vårt for å opfylle dens bud, hvor vilde da en lidende menneskehet kunde puste lett og fritt. Da vilde videnskap og autoritet, rettfærdighet og velgjørenhet stråle i ny glans. Da vilde menneskene leve i Guds fred, den fred som Gud lot forkynne ved englers munn i den første hellige julenatt for de mennesker som har en god vilje.

Vår Herre taler et sted om at man ikke skal sette sitt lys under en skjepe, men la lyset skinne som en stad på berget. Men om de gode gjerninger og måten å øve disse på sier han uttrykkelig at den venstre hånd ikke skal vite hvad den høire gjør.

Det vi kan gjøre, gjøres i Guds navn — og opnås der resultater, så skjer det ved Guds hjelp. Det er i kort sum det grunnlag man kan rose sig av. Sin egen intethet mot Guds allmakt og forsyn. Vi er altså forsynets ringe tjenere, ti Gud opholder og styrer alt.

Nu kan det vel hende at noen kan innvende: det dere utfører og det arbeide dere gjør — det gjør dere bare for å vise dere — det er skjult fariseisme. — Det er ikke fattige lenger, det er bare almindelige folk. De som ikke får av «forsorgen» de *skatter til forsorgen*, la de fattige gå til forsorgsvesenet, det har råd for alle. Der er ingen behov tilstede.

Det er igrunn en farlig tid for en kristen idag. Alt peker mot og utover kristendommen, selv de sikreste trosfeller sporer av, hvor det gjelder kirkens og lægfolkets karitative virksomhet. Det er miljøet som fanger. Og all ting synes så komplisert.

Men også i disse tider finnes lægfolk og lærde som forlater alt for det ene fornødne i tiden, det å etterligne de første kristne og deres kamp for sin tro og sitt arbeid.

Kristus eiet ikke det hvortil han kunde helde sitt hode. Han var fattig. Frans fra Assisi formælet sig med fattigdommen, sin brud. Og ti tusener har i mange ordenssamfund bundet sig til de tre løfter, hvorav fattigdommen er likeså betydningsfull som de to første løfter.

Og utallige er de lægfolk som ofrer tid og midler på sitt ideal: å lindre nød, å vekke til handling i Kristi navn. Til Guds større ære.

Men hvad skal vi gjøre da, nu som forsorgsvesenet i hver bygd og by har overtatt alt?

Kjære venner, unge og gamle. Ta en tur, besøk efter hvert dem som lider nød. Den nød dere finner vil finnes tross forsorgsvesen og offentlighet og er ofte to slags, ofte forenet i den samme person. Ta med en blomst — gjør noe som går til hjertet hos den de besøger. Men vær ikke den medynksfulle påtrengende medkristen som vil hverve proselytter eller utstille sin gudelighet. Det er ofte større finfølelse og sårhet i sinnet å finne i de jevne strøk enn du tror.

Religionens trøst består ikke bare i andaktsøvelser og sødmefylte samtaler med Frelseren. Søk Ham også hos de trengende, de nødstedte og lidende. Og ofte finner du likeså megen trøst ved din lille skjerv i en skrukket og arbeidsslitt neve enn over mange bedetimer. Salige er de fattige i ånden!

Til unge menn vil jeg si: Meld dig inn i St. Vincensforeningen. Det koster intet, men Jesus har signet dens arbeide i Oslo i 65 år. Det finnes ærefulle tradisjoner som trenger din hjelpende hånd og hjerte idag! Husk våre bøsser, når du ser dem.

Ivar Ruyter, president.

Advents-salme.

*Vårt kirkeår går inn i ly
av adventsklokkens toner.
Snart demrer det av dag på ny
for sjelens ve og voner.*

*Velkommen, stille adventstid,
i vintermulmets øde
med lysning over døgnets strid
av julens morgenrøde.*

*Emmanuel, vår frelses sol
og håp for hjerter bange,
snart står vi om din kongestol
med julens glade sange.*

*En syndens vei, en sorgens sti,
er tidt vårt liv hernede —
en adventstid å modnes i
for evighetens glede.*

*Så dyr, så dyr er frelsens tid,
så gylne nådens timer,
en stakket slund i storm og strid,
til dødens klokker kimer.*

*Emmanuel, led Du oss frem
hvor julestjernen skinner,
ti kun hos dig i Betlehem
vi liv og frelse finner.*

K. KJELSTRUP.

Godt ord igjen!

Et eneste lite godt ord igjen — hvor kan det ikke falle vanskelig å si, når menneske står overfor menneske, og der har åpnet sig en avgrunn mellom dem, skjønt de dog står hverandre så nær, at de kan rekke hverandre med den lille finger. Men det avgjørende lille gode ord mangler — det lille gode ord igjen. Ingen vil si det — for er det ikke et svakhetstegn? Må vi ikke holde på vår verdighet?

Ja — men gjør vi det med tross og taushet? Er det så verdig, det som hver egensindig femåring kan prestere? Sannelig, det er ikke nær så vanskelig å holde en fornærmelse ved like som det er å gi det gode ord først igjen! Kjenner vi ikke fra alle våre hjem dette, hvorledes en bagatell som for meget eller for lite salt i suppen kan føre til en meningsutveksling, hvor det ene ord — og *ikke* gode ord! — tar det annet, til man blir trett og taus. Man reiser sig fra bordet, man drikker kaffe — stadig taushet! Enhver tenker: «Du kan vente lenge på at jeg skal tale til dig igjen!»

Man venter og venter — men hvor er det dumt! Engang før eller senere *må* man dog tale med hverandre igjen, hvorfor så vente? Hvorfor ikke heller ydmyge sig litt og si det første gode ord, det første:

«godt ord igjen, vennen min!» Vel — vi kan risikere å bli møtt med et hånende: «Kommer du nu og ber om godt vær?» Og vi kan risikere å bli avvist, så det ser ut som vi har gjort ondt verre.

Men gjør ikke ditt gode ord godt hvor det skulde eller mot hvem det skulde — én gavner det: dig selv! Du er blitt forsonligere, fredsommeligere, kjærligere selv ved denne din personlige vilje til vennskap igjen. Og vær sikker: blir du enn avvist i øieblikket, så ligger dog dine ord og arbeider i din motparts sinn, i hans eller hennes hjerte.

Et godt ord igjen er et himmelbud, som tar de stridende, de uenige ved hånden og fører dem opad mot fordragelighet og kjærlighet.

Forsøk en gang! — Idag!

KIRKEN OG POLITIKK

EN ORDVEKSLING.

Det er selvfølgelig vanskelig å opstille et spørsmål hvordan et kirkesamfund står politisk — både fordi kirkesamfundet jo består av de mange enkeltpersoner med hver sin politiske opfatning og fordi kirke og politikk etter manges mening er to hinannen så fjerntstående begreper, at de så å si ikke får øie på hverandre. Allikevel er det dette spørsmål som ofte får betydning for mange mennesker. Og som *kunde* ha betydning for mange samfundsforhold.

Jeg vet ikke om jeg tar feil, men det har slått mig at den katolske Kirke, som er så sterk i sin enhet, krever denne enhet hos sine troende tilhengere også i politikk — og at denne politikk tar avstand fra liberalismen.

En artikkel i «St. Olav» for 12. oktober d. å. synes å bekrefte dette inntrykk. Det heter i artikkelen: «*Jødernes stilling nu*»:

«Det finnes neppe noen stat nu som ikke har optatt i sig autoritetsprincippet i en eller annen skikkelse som motvekt mot alle oppløsende ideer — og tross alle nasjonale motsetningsforhold til Tyskland skaper dog dette sympatier for landet som en stat som har overvunnet liberalismen og marxismen, selv om man ikke nærer sympati for nasjonal-socialismen og dens program i sig selv.»

For oss som setter liberalismen som den mest ideelle form for politikk — fordi den regner frihet, selvstendighet og humanitet blandt de største politiske goder, for oss har det som nu foregår i Tyskland så mørke punkter, at det ikke kan undskyldes omenn nok en forklaring kan finnes.

Det vilde være ilde om den chauvinisme som nu såes dernede skulde få lov til å gjøre såvel kvinner som menn til blinde redskaper i en bestemt politikks tjeneste — en politikk som er det motsatte av liberal.

«Det svangerskapet er for kvinnen, det er slagmarken for mannen,» heter det i von Papens gru-vekkende tankegang, som nu skal innarbeides i folkets bevissthet til den opfatning: kvinnens oppgave er å føde barn, man

nens å slåss. Den frigjørelse som liberalismen har gitt kvinnen vilde ved å gi henne politisk innflytelse føre bort fra krigsidealet til arbeidet for freden. Det er denne «liberalisme» den tyske stat nu har overvunnet og istedet satt som sitt ideal for ungdommens oppdragelse: kvinnen fødende de barn som mannen skal opdra til soldater. Den overvundne *marksismes materialisme* slippes inn ad en annen dør — for når kvinnen ikke skal lære annet enn tysk, religion og litt regning — hvordan blir det da med den *åndelige* utvikling, den som skulde gjøre dem til verdifulle opdragere for en ny slekt? Liberalismens overvinner vil gjøre kvinnene til det nye rikes levende maskiner.

Artikkelen i «St. Olav» synes å slå marxismen og liberalismen sammen. Men liberalismen vil jo blandt annet nettop den ting som også paven — ifølge G. K. Chesterton — hevder i sin rundskrivelse «*Rerum Novarum*»: motarbeide rikdommens konsentrasjon på enkelte hender og skaffe flest mulig de best mulige kår, f. eks. ved som det heter i rundskrivelsen «å gjøre dem til besittere, til innehavere av mindre bedrifter, så de selv kan producere».

Liberalismen vil gi folket ploget og verktøjet i hånd — ikke sverdet.

Ingeborg Boye.

Til ovenstående innlegg må det først og fremst svares at man blandt katolikker ikke vil finne synderlig stor enighet angående politiske spørsmål. Katolikkene er enig — sier Chesterton — om katolisisme, men det er overmåte vanskelig å få dem til å bli enig om noget annet. Man vil f. eks. konstatere at de ikke står samlet om en bestemt løsning av alkoholspørsmålet. Man vil heller ikke finne dem enig om gjennom hvilke foranstaltninger verdensfreden best kan trygges. Nogen er begeistrede forkjempere for avrustning, som av andre betraktes som ren utopi.

Denne politiske uenighet kan ha forskjellige grunner. Men i første rekke forklares den ved Kirkens var-

somhet med å gi direktiver på et område, som er i så høi grad avhengig av lokale eller tidsbundne forhold og sociale omskiftelser. Kirken anser sig dessuten ikke som kompetent i rent verdslige saker. Det er kun forsåvidt disse har en moralsk side, at Kirken betrakter sig som kallet til å gripe inn for å forkynne rettferdighet og formane til iakttagelse av næstekjærlighetens bud.

Et eksempel som tydelig illustrerer Kirkens innstilling til politikken har vi i Pave Pius XI's innskriden overfor de franske royalisters organ «Action Francaise» for nogen få år siden. Paven fremholdt ved den leilighet at Kirken ikke bekjempet bladets monarkistiske tendens, men at den fordømte dets ukristelige politiske kampmetoder og dets aksjon for en uforsonlig utenrikspolitikk.

De politiske forhold varierer sterkt fra det ene land til det annet. Det er land hvor man har et katolsk politisk parti. Men selv der vil Kirken være varsom med å identifisere dette parti med Kirken. Kun når de andre politiske partiers aksjon truer Kirkens frihet vil Kirken kreve de troendes tilslutning til det katolske parti.

Til spørsmålet om Kirken tar avstand fra liberalismen må det svares at det først må klargjøres *hvad* som menes med dette begrep.

Liberalismen, således som fru Boye definerer den: «motarbeide rikdommens konsentrasjon på enkelte hender og skaffe flest mulig de best mulige kår», har i våre dager hatt fremragende katolske forkjempere, for eksempel i Tyskland dr. Brüning.

Men når liberalismen ofte angripes fra katolsk hold så er det fordi man med dette begrep forbinder en politikk som ytrer sig ved samfundslivets emansipasjon fra religiøs grunnvoll, f. eks. religionsundervisningens ophevelse i skolene. Eller også betegner man med liberalisme den social-økonomiske anskuelse, som hev-

der kapitalens uhindrede utvikling. (Manchesterskolen). Kirken har spesielt ved Pave Leo XIII's rundskrivelse «Rerum Novarum» og ved Pave Pius XI's «Quadragesimo Anno» bestemt gjort front mot *denne* anskuelse. Det var på basis av disse forutsetninger at Liberalismen — som en helt materialistisk livsanskuelse eller politikk — var slått sammen med marksismen i den nevnte artikkel i «St. Olav».

Hvad angår kvinnens stilling i Hitlers Tyskland, så er vi ikke tilstrekkelig dokumentert til å uttale oss. Men hvis kvinnens oppgave opfattes som å være levende maskiner til frembringelse av soldatermateriell, så er det klart at dette på ingen måte stemmer med Kirkens syn. Man må i det hele være klar over at den kjensgjerning at Kirken har sluttet et konkordat med det tyske rike ikke betyr at den godtar nasjonal-socialistenes prinsipper.

Men forsåvidt Hitler tilstreber å bekjempe den utvikling som fører kvinnene bort fra hjemmet, vil han nok i nogen grad få tilslutning av Kirken. Kvinnen har som hustru og mor et kall og en gjerning som Kirken setter høiere enn noget verdslig yrke. Og Kirken billiger ikke den utvikling som — ikke minst ved lavere lønn for kvinners arbeide — har fortrenget mannen fra arbeidsplassen og dermed vanskeliggjort inngåelse av ekteskap og stiftelse av familier og hjem. Men dette innebærer ikke at Kirken vil innskrenke eller begrense opplysningen for kvinner eller begrense deres åndelige utvikling.

Ved alsidige og solide kunnskaper blir kvinnen satt i stand til bedre å fylle sin oppgave i hjemmet, likesom hun derved vil bli utrustet til sosial og politisk aksjon. Kirken er ikke reaksjonært innstillet overfor kvinnenes deltagelse i samfundslivet. Den regner med at kvinnenes voksende innflytelse vil bety en verdifull innsats til fordel for hjemmenes åndelige og materielle interesser, likesom andre store saker vil finne virksom støtte i kvinnenes sociale instinkt.

Da Vår Herre var i besøk på Solbakken.

Fortælling fra Vorarlberg av Dr. Franz Michel Willam.

Oversatt av S. T.

(Forts.)

Paa tørre veier gik foryngede mennesker frem gjennem denne nyvaaknede verden. Villigere og paa længre avstand hilste folk hverandre idag; men størst glæde vakte det naar der i følget var en kommunikant, en hvitklædd smaapike eller en gut i nye klær. Fra alle kanter strømmet folk sammen som bier mot en sukkerkopp. Nogen kjendte paa klærne til hverandre, den ene og den anden spurte om ikke barnet hadde glædet sig svært til denne dagen, nogen sa, de maatte be for dem ogsaa, for barnas forbøn idag hadde en særskilt kraft.

Utenfor skoleporten stod gamle Christian med sine krumme ben og sit snehvite haar. Han var paa forsorgen. Opmerksomt speidet han efter barna som kom, og

verdiget ikke de voksne som gik forbi et blick engang, saa de sa sig imellem, idet de gik videre, at Christian var nok blit storsnutet attpaa til paa sine gamle dager; han nedlot sig ikke til at hilse paa dem som fødte ham hver eneste dag — kanskje han indbildte sig at han hadde pensjon paa grund av sine store fortjenester —. Christian brød sig ikke et grann om snakken, endda han hørte baade tonen og det meste av indholdet. Det var saa mange andre dager i aaret da han kunde hilse paa gamle folk, men det var bare idag at han fik se saanne straalende, overlykkelige barneøine. Og slike øine var det saa længe siden han hadde set: hans eneste lille gut hadde ogsaa straalt imot ham engang med slike stjerner, men det var længe, længe siden. Siden

Sang

avsunget ved Vår Frue Hospitals jubileum.

Meel.: «Blandt alle lande i øst og veest.»

Å tjene Herren er Søsters bønn,
tålmodig, trofast og uten lønn!
Til dagens yrke
hun får sin styrke
fra livets brønn.

Å stelle syke er Søsters trang.
Et offer — ja, men med takk og sang.
Med smil i øiet
hun stilt fornøiet
går dagen lang.

Ja, smil for sjelen av angst full
er mer enn solskinn for sorten mull!
En stille tåre
for hjerter såre
er mer enn gull!

Å hjelpe lægen er Søsters lyst!
Så dyktig, villig og ganske tyst:
Det vrang lempes
og sammen kjempes
i alvorsdyst.

En ring om Søster vi alle slår,
vi uten henne ei målet når.
Vår takk til Søster,
du stille trøster,
og hjelpen vår.

Gud lønne Søster for kjærlighet!
Han signe arbeid og hvilens fred!
Ved sjøen milde
på fjellet stille
til sol går ned!

«10 — 10».

En liten samtale med fru Inga Lærum Liebich.

Det er lyst, varmt og koselig hos fru Lærum Liebich med mange vakre blomsterdekorasjoner — nachklänge fra festdagen.

— «Skjønt ingen av bladene visste *hvor* stor festdagen var» — smiler fru Liebich fra sofaen, hvor hun har lagt sig til hvile — «dagens kjæreste høitid for mig var hverken fødselsdag eller komponist-jubileum, men at det var 30 år siden jeg blev optatt i Kirken — Nei,» sier hun forskrekket, da hun ser at vi trekker vårt håndverks instrumenter: blokk og eversharp frem — «jeg vil ikke intervjues, for jeg har intet gjort. Jeg har bare tatt imot.»

«Men musikken da — Deres komposisjoner som gleder så mange — er *de* intet?»

tid var Hvitesøndag den eneste dag i aaret hvor ogsaa han fik venlige blikk, for barna tænkte endda ikke paa kommuneskatten som man skulde ut med for hans skyld. Intet sted kunde han nyte denne glæden saan som i skoleporten. Enkeltvis eller parvis kom barna gaaende, og han stirret ret ind i deres øine — i de blaa og de graa og de brune og de sorte; glansen som fyldte dem hadde ikke noget med farve at gjøre, den gjorde alle øine vakre, den svævet som et gjenskin fra Himmelen i alle øinene. Det eneste som bedrøvet ham var at de satte farten op, jo nærmere de kom skolen, og saa sprang de saa letfotet som raadyr opover trappens slitte trin, lokket av larmen fra de barn som allerede var forsamlet.

Der inde i skolehuset saa det ut som i englenes barnekammer naar de bereder sig til en stor Himmelfest. Hvert barn fik utlevert et vokslys og et silkebaand, som først blev beundret og saa bundet omkring lyset. Alle hadde de med sig hjemmefra en liten bukett voksbloster som pikerne fæstet i sin hvite kjole og gutterne paa høire jakkeopslag. For nogen enkelte forfængeliges vedkommende gikk dette ikke av uten en smule ærgrelse, naar de opdaget at alle de andre barna hadde akkurat maken til deres buketter — de var nemlig alle sammen kjøpt i samme butikk. Desto større var de fattige barnas glæde over den samme opdagelsen.

I sin glade optatthet hadde alle barna noget at sysle med. Her var det et slips som skulde bindes fastere, hist et haarbaand som maatte skyves paa plass, andre hadde stræv med knapper og knappul. Mens pikebarna rettet paa disse smaa ufuldkommenheter i stor fart og med endda større utfoldelse av talemåter, gjorde guttene hverandre opmerksom paa dem med dyp og fornuftig saklighet. Men alle sammen var de saa optatt av at se og beføle og nappe i hverandre saa de ikke la merke til læreren som traadte ind med den store straahatten sin i haanden.

Det var bare en som saa ham, og det var Hansemand fra Solbakken. Han var netop kommet og var endda ikke blit trukket ind i den almindelige glade forvirring. I samme øieblik blev han ogsaa mindet om den parvise opstillingen og avmarsjen og gikk ivei med at se sig om efter en sidekammerat. Det kunde efter hans overbevisning umulig mislykke for ham, for han hadde tatt med sig hjemmefra alle sine kostbarheter for at kjøpe sig følge, hvis han ikke kunde opdrive noget frivillig.

Først forsøkte han altsaa uten tilbud om godtgjørelse; men guttene forstod sig allerede mesterlig paa undvikelses- og henvisningspolitikken, paa hverken at se eller høre. Han burde spørre den og den som endda ikke hadde avtalt med nogen saavidt de visste —

Hansemand indsaa at saken var nok ikke saa liketil og besluttet sig til at ofre klinkekulen sin. Paa grund av de røde og blaa striperne i den var den meget høit verdsat baade av ham og av de andre guttene. Med gaven i haanden stillet han sig foran Peter og bad om han kunde faa gaa sammen med ham, — de var like høie og hadde klær av samme farve og hatter av samme facon — og desuten skulde han da faa den fine glasskule.
(Forts.).

«Musikk er formidling — god ekte musikk er ikke menneskeverk — bare menneskers formidling av Guds verk. Vet De at jeg tror at Gud glemte musikken da Han stengte for Paradiset — den fikk Adam og Eva med sig og derfor taler den et sprog som alle mennesker kan forstå. Derfor er den harmoni og bringer harmoni.»

«Men den moderne musikk — —?»

«Er ikke musikk — all jazz er mot selve musikkens vesen, et brudd på dens lover. Musikkens grunnstemning er lovsang — musikk og religion hører sammen og kan ikke skilles ad uten synd mot musikkens ånd, dens dypeste idé — —»

«Å komponere?»

«Er først å lytte til sjelens musikk, å søke utforme og utløse en stemning, en følelse, en tanke i tonenes plastikk — men dernæst er den resultat av et langt og nøisommelig studium for å tilegne sig den lovbundne teknikk, som skal til for at den kan bli kunst. Uten årelang tilegnelse av harmoni- og kontrapunktære blir alle komposisjoner dillettanteri — «føleri» om De vil. Tro nu ikke» — tillegger fru en beskjedent — «at jeg regner mig for kunstner fordi jeg bruker ordet: kunst — —»

«Andre gjør det,» innskyter vi, — «konferer Deres jubileumsartikler forleden, kjære — —»

«Ja, profesjonist er jeg iallfall, og har vel derfor lov til å tale litt med om den balance mellom inspirasjon og materiell lovbundethet som skal til før man får en komposisjon ferdig.»

«De har reist meget, fru Liebich?»

«Jeg har hatt den glede å oppleve samvær med mange fortryllende mennesker mange steder — jeg har så mange gode vennskaper å takke for og gledes ved.»

«Hvem har gjort dypest inntrykk på Dem?»

Fru Lærum Liebich retter sig opp — «vet De ikke at det er ofte de navnløse i verdens øine som virker sterkest og gir oss våre dypeste inntrykk? Et smil til oss når vi er bedrøvet, et opmuntrende håndtrykk når vi er nedfor, et vennlig ord når vi har motgang og vanskeligheter — og den som gir dette glemmer vi aldri! Men — alltid vil mitt møte med Oscar Wilde være levende for mig. Jeg traff ham i London da jeg kom fra Rom, hvor den første svake spire til min konversjon var blitt lagt — og han opmuntret mig stadig til dette skritt og til å stå fast — i bunnen var han jo en ekte «Irish Catholic» — og senere i livet har jeg ofte hatt anledning til å forstå dybden og sannheten i hans ord: «There is *nothing* like Jobs book!» —» Så kommer det med kraft: «og jeg er stolt av å turde regne Sigrid Undset blandt mine venner. Jeg har kjent henne fra hun var barn — et yndig, stille klokt barn som elsket blomster. Vi var naboer og hun kom ofte op med sine veninner og fikk brokete lapper til dukkeklær. — Sin kjærlighet til blomster har hun bevart, men nu får hun ikke — nu gir hun av sin rike kunst det herlige, dype kloke menneske — —!»

Vi reiser oss for å gå — da sier fru Liebich stille:

«Si «St. Olav»s lesere en takk fra mig — si alle våre trofeller en takk for alt gjennom alle år — og be dem ikke glemme mig i sine bønner.»

E.

Øprop!

St. Vincensforeningen i Oslo har hvert år ved gode menneskers bistand kunnet dele ut mat og annet til nødlidende og barnerike familier til jul. Utdelingen foretas ved konferanse mellom sogneprestene og St. Vincensforeningens formann. Herunder har vi også husket pauvre honteux, som det heller ikke er så ganske få av. Likeledes den skjulte og stille nød som sjelden kommer tilsyne. Vi tør be varmhjertede mennesker huske vår juleinnsamling, gavene kan nedlegges i bøsse eller sendes våre sogneprester nu før jul.

Ivar Ruyter.

BOKANMELDINGER

Eivind Berggrav: «Legeme og sjel i karakterliv og gudsliv». Aschehoug & Co.)

«Legeme og sjel i karakterliv og gudsliv» røber en religiøs tenker som fordyper sig i de praktisk så viktige problemer om det fysiske sammenheng med det åndelige. Det er selvsagt at en teolog eier det kjenskap til det åndelige som en sådan undersøkelse krever. Men det er ikke så ofte man treffer en teolog med så omfattende erfaringer på et område som læger og psykoanalytikere er fristet til å anse som sine enemerker. Biskop Berggravs bok er derfor ualmindelig tiltrekkende, nettop fordi hans erfaring som teolog setter ham istand til riktig å bedømme fysiske og psykiske fenomener, som ofte nok forleder ikke-teologer til å overse eller misforstå det åndeliges dominerende stilling. Moderne biologer og psykiatikere vil jo ikke så sjelden, selv i det åndeliges høieste livsytring, i religionen, ikke se annet enn et produkt av nerver, kjertler og ubevisste tendenser, slik at man skulde betrakte sykehusene som de best egnede steder til å studere teologi.

«Man kan nu for tiden istedetfor om trolsplinten tale om videnskapssplinten i øiet, som fortrenger alt. Dens særkjenne er at man ser bare elementære detaljer og tror at de er helheten.»

I de 3 første kapitler: «Religion fra legemet av?» «Fra ryggmarv til personligheten» og «Er arv og miljø vår hele skjebne?» viser forfatteren hvordan personligheten har sine egne høiere energikilder. Vi leser endog i 3. kapitel en setning som tar sig ut likesom en passus av Thomas a Kempis oversatt til moderne sprog: «Askese er et uforlignelig middel til å opnå den indre frihet; den hjelper oss til uavhengighet av de ydre omstendigheter og setter oss istand til å opnå vårt maksimum av verdiglede.»

Kapitlet om «Splittet og trykket sinn» og det følgende belyser endel psykologiske fenomener, de såkalte spaltninger, koblinger, avkoblinger, depresjoner o. a., og deres utarten til det abnorme, til mani og andre sinnsykdommer.

Med de vundne resultater går nu forfatteren over til spørsmålet om «Erotikk og religion».

«Jo klarere og sterkere gudsforholdet er, desto rikere er også dets evne til å absorbere og transformere alle andre energiløp.» Freuds tilhengere er vel ikke enige med denne setning. Men den står videnskapelig fast.

Også kapitlene om «Religiøse anlegg» og «Religiøs opplevelse» inneholder mange verdifulle konklusjoner, stikk imot endel både videnskapelige og populære feilsyn. Et videnskapelig feilsyn er f. eks. Helwegs mening som vil gjøre religionen til en «spesialform av en almen higen etter særlige verdier», slik at menneskeheten måtte deles i to store kategorier, de religiøse og de ureligiøse. Et populært feilsyn er det at religionen nødvendigvis medfører opplevelser. «Jeg kan derfor ikke si: idag virket Guds ånd, for idag rørte det sig i mine og de andres nerver.»

Det velgjørende i alle disse kapitler er ikke bare konklusjonene, men hele diskusjonens så rolige videnskapelige gang.

De to siste kapitler «Er der mer enn legeme og sjel?» og «Sjelen og gudslivet» inneholder også mange treffende bemerkninger. «En psyke som vilde leve bare i sitt eget kraftfelt vilde være som en jordball uten solen; den vilde falle ut av sin bane, bli en død masse.» Denne setning røber forfatterens hensikt ut fra sjelelivet å slutte sig til Guds inngripen i sjelelivet, altså til Guds eksistens. Dette gudsbevis, som også støtter sig til C. G. Jungs konklusjoner, vilde i høi grad være interessant, hvis det var tvingende. Jeg synes imidlertid at det ikke er det. At det må være noe utenfor mennesket og høiere enn det, «noe ekstramundant» som Jung sier, eller noe «ekstra-psykisk» som Berggrav kaller det, er uten tvil. De fysiske, psykiske og åndelige reaksjoner vilde ellers være uforklarlige. Men psykologien alene kan ikke konkludere at det er Gud, d. v. s. det absolutte og uendelige. Det finnes bare en realitet som er i den grad universell, at den fører tanken med en nødvendig konsekvens op til det absolutte. Det er den realitet vi nevner med ordet «vesen». M. a. o. vårt sjeleliv beviser Guds tilværelse på den betingelse at vi tar metafysikken til hjelp.

I de to siste kapitler savner jeg dessverre den klarhet som utmerker resten av boken. Jeg har hist og her inntrykk av at forfatteren blander sammen videnskapelige momenter og ting som vi bare kjenner gjennom Jesu Evangelium. Det «pneuma» f. eks., som vi ad den videnskapelige vei fastslår i oss, er ikke det samme pneuma som Skriften taler om når den nevner den Helligånds iboen i den kristne sjel.

Også det «å bli frelst» betyr i kristendommen uendelig mer, allerede på denne side av graven, enn bare «å bli løst fra underbevisste krefters bann». Alt i vår natur krever Guds virken som Skaper; men ingenting i vår natur krever Guds inngripen i vårt sjeleliv ved åpenbaring og nåde. Det åndens liv Jesus gir oss er og blir en frivillig Guds gave. Den er nødvendig for at vi kan bli «Guds barn», nødvendig også for å helbrede naturen etter at synden har såret den, men den er ikke nødvendig for at vi kan være mennesker. Kanskje er det en mangelfull forståelse fra min side; men jeg tror allikevel at forfatteren skulde skarpere ha skjelnet mellom to så forskjellige planer som natur og nåde.

Med disse reservasjoner betrakter jeg E. Berggravs bok som meget verdifull og vil gjerne anbefale den til de katolske skriftefedre, overhodet til alle som tar sig av sjelepleie, til lægene også, og ikke minst til de unge romanforfattere, hvis deres talent går i retning av psykologisk diktning. Det er ikke nok å lese Dostoiewsky for å være istand til å iakttå sjelelivet og skape levende personligheter. Enda farligere er det å sverge til Freud. Psykologisk diktning krever et iherdig studium og et riktig syn på det menneskelige indres hierarkiske orden.

Det er også interessant ved hjelp av denne bok å sammenligne den moderne psykologi med den middelalderiske. De gamle teologer studerte sjelen ad en annen metode. Dog var den eksperimentale psykologi ikke noe ukjent for dem. Den vekselvirkning legeme og sjel utøver på hverandre, finner vi f. eks. hos St. Thomas skildret med et forbausende mesterskap i I. II. «de passionibus». Også den moderne psykologis «dominanter», spaltninger o. s. v. finnes under andre navn; og det E. Berggrav kaller «den grenseoverskridende tendens» er ikke noe annet enn det St. Thomas kaller: «appetitus finis ultimi». På mange punkter viser E. Berggravs bok også det psykiske grunnlag for den livsvisdom vi finner hos asketiske forfattere. Det vi leser f. eks. s. 210 om «Jeget besatt av sig selv» ligger til grunn for alle asketiske mesteres formaninger til ydmyghet. Kapitlet om «de religiøse opplevelser» er inderlig beslektet med mystikernes avhandlinger om «den indre trøst» eller «de passive lutringer».

Det er alltid gledelig, på samme tid man ser den menneskelige viden gå frem, å få se gamle sannheter i et nytt lys.

A. J. Lutz.

Sigrid Undset: «Etapper». (Aschehoug & Co.).

Av de seks artiklene Sigrid Undset har samlet i dette bind «Etapper», har de fire stått i «Credo», en i «St. Olav» og en i «Kimer, I Klokker». Vi har grunn til å være takknemlig over at de nu er samlet i et bind, så de er reddet fra den glemsel som dessverre ofte blir tidsskriftartikler til del. En minnes at en engang leste en artikkel om det og det emne, men hvor og når? Og så blir det så brytsomt å lete etter det en gjerne vilde ha fått i, og glemselen legger sig over de beste artikler. Men det er én grunn til for at vi er takknemlige over at de er kommet ut i bokform, — nu kan de nå et større publikum enn før, og for det nye publikum vil de være nye tanker. Og for alvorlige mennesker er det ikke tanker som en har lov å skyve til side med den bemerkning, at ja, det der, det er katolsk, altså noget som ikke vedkommende troende og tro-løse protestanter. Sigrid Undset vet for meget om tider og mennesker til at det efterlater god samvittighet å avfeie henne slik.

Den første del av avhandlingen om **Ramon Lull fra Palma**, gir en kritikk av og en kunnskap om middelaldermennesker som kan få nogen hver til å revidere de gamle roman- og skolekunnskaper. De to bilder fra martyrtiden i England under dronning Elisabeth, **Robert Southwell S. J.** og **Margaret Clithero**, gir også noget å tenke på for dem som er opødd med å tro på at «reformasjonen» innførte tros- og tankefrihet. Den ypperlige essay om **Den hellige Angela Merici**, som jeg først leste i den tyske utgave, og da omtalte her i bladet, gir utsyn som strekker sig fra våre dager fremover, fordi her egentlig ligger en hel liten arbeidsplan for katolske kvinner. Forslaget til en andakt som skulde hjelpe oss til å sette det åttende bud på sin rette plass igjen, er både til å smile og gråte over, — måtte den gjøre sin virkning på oss alle!

De tanker og fremtidssyner vi finner i «Svar til en sogneprest», om tidsfenomener, er like så aktuelle, om ikke mer, som da de stod i «Credo» for tre år siden. Jeg skulde bare ønske sproget i dem hadde vært litt lettere. Sigrid Undsets avhandlingssprog er ofte tungt med perioder så lange at folk flest ikke er vant til å holde tankene sammen så lenge som til de finner slutten.

Denne boken bør finnes i alle katolske hjem, — det er nu en selvfølge; men gid den måtte finne veien til mange ærlige protestanter også, — der har den sin største misjon. Den er en kunnskapsspreder som en skulde være takknemlig for, selv om den krever revisjon av makelige fordommer.

Antonie Tiberger.

Harry Fett: **Tidsaldre.** (H. Aschehoug & Co.).

Harry Fett's nye bok **Tidsaldre** er en samling taler som riksantikvaren har holdt i de senere år. Men taler er nu én gang skrevet for å fremføres og høres, ikke for å leses. Og under lesningen av disse taler er det ting, der egger til motsigelse og innvendinger, som talerens festlige humør og selvironiske smil nok vilde ha avvebnet. Harry Fett har en tilbøielighet til å bruke kjente begreper og benevnelser i en helt annen mening enn den almindelige. Således anvendes **lørdagskveldsfølget** som fellesbetegnelse for alle forgåelser og forsømmelser overfor fortidens kulturminner. Og **Albert Engstrøms** kulturelle innsats karakteriseres med ordet **avvebning**. Hvor forfriskende og spirituelt dette enn kan synes i festens stund som motsetning til andre talers gravalvor, så virker denne tendens noget anstrengende når man støter på dens utslag i åtte taler på rad. Men kjedelig er Harry Fett ikke! Og selv hans urimeligste paradokser, hans mest forvirrende sammenstillinger kaster dog lys over skiftende tidsaldre. Han åpner vårt blikk for nye perspektiver og bringer oss i kontakt med den vide verden som han selv kjenner gjennom en uhyre omfattende lesning. Og i nogen grad opnår han vel det som er disse talers hensikt: å skape mer vidsyn, mer av den samfølelse med fortiden som så sterkt preger hans egen kulturelle innstilling. Jeg vil særlig få fremheve den tale som er viet Albert Engstrøm. Den eier både dybde og charme. Det er få talere der som Harry Fett forener disse store egenskaper.

H. J. I.

Takk —!

VÅR FRUE HOSPITAL.

Til alle, fjern og nær, som ved 50-års-jubileet har hedret hospitalet i form av blomster, telegrammer og gaver m. m. sendes herved vår varmeste og mest dyptfølte takk.

En spesiell takk til pressen, lægene og alle våre forhenværende og nuværende patienter.

Ennu en hjertelig takk.

St. Josefs-søstre.

Hørhjemme: —

«ST. OLAV»S EKSPEDISJON

oplyser på givne foranledning at annonser, meddelelser til erindringslisten o. l. fremtidig mottas som vanlig pr. telefon — men man må tillike innsende en skriftlig rekvisisjon med annonsens eller meddelelsens ordlydende for korrekturens skyld. Derved undgås de beklagelige feiltagelser som av og til finner sted.

Grunnet plassmangel utestår en artikkel: «Tidssvarende katolsk bokutgivelse», som vi har fått tilsendt fra pastor Knud Ballin, København.

STAVANGER. Det har vært en begivenhetsrik tid i det siste herborte. Først avholdt vi basar som varte i ca. tre uker, hele tiden glimrende besøkt. Men så hadde man også sørget for ekstra god underholdning. Menighetens unge damer opførte et tre akters skuespill: «Ved moderhertet». Videre holdt en aften byens politimester, hr. Ola Kvalsund, et historisk foredrag om den siste katolske biskop her i landet før reformasjonen. En aften holdt hr. Arne Skjelsø foredrag om «Gregoriansk kirkesang». Menighetens sangkor underholdt, og flere musikere hadde stillet sig til disposisjon, så man hadde glimrende musikk underholdning. Ennvidere avholdtes under basaren to the-fester som var udmerket besøkt. Fru Anna Sørbye leste op alvor og skjemt og ellers var der god musikk underholdning. Utlodningsgjenstandene var både mange og vakre, og kan vi holde oss til publikums begeistring for alt i år, lover det godt for neste år. — Samtidig var arrangert utstilling av paramenter. Den vakte veldig oppmerksomhet og blev besett av en mengde mennesker. Alle, såvel lægfolk som flere av de lutherske prester her i byen som besøkte den, var imponert over alle de vakre gjenstander, samtidig som de uttalte sin beundring for den enestående offervilje man viste for å pryde Guds hus, da jo alt er gaver. — Så kom innvielsen av St. Josefskirken i Haugesund, og flere benyttet anledningen og tok turen derop for å overvære denne høitidelighet.

Søndag den 12. november hadde vi den glede å ha biskop Mangers her for å meddele Fermingens hellige Sakrament. Kirken var allerede klokken 8 morgen fullt besatt, og det var et vakkert og oppløftende syn å se den store skare, som søkte Herrens bord. Klokken 10½ var kirken fylt til trengsel da hans høiærverdighet ledsaget av pastor Maesch og pastor van der Burg kom inn i kirken. «Ecce Sacerdos» klang vakkert og fulltonig, idet procesjonen skred opover mot alteret. — Det var prelatmesse, man hadde valgt å synge 4de messe (norsk) flerstemmig. Etter avsyngelsen av «Kom Skaperånd» besteg hans høiærverdighet prekestolen og holdt en vektig og gripende preken om den Helligånds syv gaver. Etter messen kom fermlingene op til alteret og mottok fermingens sakrament. Handlingen blev fulgt med andakt av alle katolske og spendt oppmerksomhet av de anderledes-troende. — Tilslutt sang man «Fast skal min dåpspakt evig stå». Så var høitideligheten tilende. Om eftermiddagen kl. 5 var festandakt med preken av pastor Maesch. Kl. ½8 var det fest i foreningslokalet. Ved biskopens inntreden sang man Norvegia Catholica, og straks efter blev man ønsket velkommen tilbords. Etpar små fremsa et dikt og overrakte hans høiærverdighet en bukett blomster. Under middagen holdtes flere taler, men det vilde være å fordre for meget av «St. Olavs» spalter å komme inn på alle, dog må vi få si det var oss en glede at biskopen syntes vi hadde fått et vidunderlig lokale, at menighetslivet var i sterk blomstring, nu manglet vi bare en ny større kirke. Ja, hvem vet, planene er der — om et par år — Straks efter middagen opførtes skuespillet «Ved moderhertet». Senere fikk vi pianomusikk av frk. Aarsvold. Efter kaffen underholdt hans høiærverdighet sig med hver især, og først henimot kd. 24 var den vellykkede fest slutt. N.